

Urszula Stankiewicz

Tykocin, woj. białostockie. Stanowisko II

Informator Archeologiczny : badania 17, 178-179

1983

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

TYKOCIN, gm. Hukielnica
woj. przemyskie

Uniwersytet Jagielloński
Instytut Archeologii
w Krakowie

Badania prowadziła dr hab. Maria Cabalska. Finansował
WKZ w Przemyslu, U J. Dziewiąty sezon badań. Wielkie
wieloletnie grodzisko wczesnośredniowieczne/VIII-XI w/.

Badania na grodzisku skoncentrowano na podgrodziu nr 1. W tym celu wytyczono szeroko-
strenny wykop o wymiarach 11 x 8 m oraz trzy małe, usytuowane przy wałach. W dużym wykopie odłożeni-
e narysy trzech obiektów oraz kilka skupisk ceramiki. Tylko wykop przy wału III ujawnił niektóre
ilości skorup.

Faza starsza. W południwym narożniku dużego wykopu uchwyciono wschodnią część chaty-ziemianki
nr 4/82 odkrytej na przyległych wykopach 3 i 4/82. Pozwoliło to na rekonstrukcję chaty a ściśniętą
obudowaną belkami w konstrukcji szkieletowej, mającej wymiary 4,5 na 4 m. Wgłębione ją w ziemię do
115 cm, a podłoga znajdowała się na poziomie 100 ca. Jama peleniskowa wyłożona dwoma warstwami ka-
mieniami salęgała w północno-wschodnim narożniku. Grube warstwy spalenizny na przemian z wkładami gliny
wskazują, że chatę spalono po opuszczeniu.

Chaty-ziemianka nr 5/83 została odłożona na skłonie w południowej części wykopu. Na poziomie 25 cm
uchwyciono szary jamy o wymiarach 5,5 x 5 m wgłębionej do 100 cm. Fas czarna i szorstka; ziemi skupia-
jąc w południowo-wschodniej części budynku, wznosząc się w części wschodniej. Na leżące palenisko elip-
sowatego kształtu o średnicach 7 x 2 m zmniejszała się na gł. 70 cm do wymiarów 120 na 60 cm, a
kilka kamieni wstawiało, że pierwotnie było wyłożone brukiem. W czarnej ziemi wystąpiły skorupy
słabe obtaczane z gliny z domieszką grubego białego żwiru, zdobione zygawkami poza nieregularnie
faliętami. Znalaziono również silnie skądowany nóż żelazny.

Faza młodsza. W wschodniej części wykopu nad chatą-ziemianką 4/82 odłożono niski budynek
oparty na czterech nieregularnie rozmieszczonych słupach. Czarna ziemia wyznaczała szary nieregularnie
prostokątny, najintensywniejszy wadłuk wschodniej partii. Na poziomach 35-45 cm czarna ziemia zawierała
pozostawiając 3 wyraźniejsze plamy, w których dwie znajdowały się przy słupach I i III, trzecia poza
skrajem budynku. Ceramika z gliny z grubą domieszką o wychylonych krawędziach salęgała razem ze
skorupami cienkościanymi o rozwiniętej krawędzi zdobionymi liniami zygi. Znalaziono jeden anisak
czarna przedmiot żelazny. Odkryty obiekt jest tymczasowym pomieszczeniem dla bydła i ludzi, nie po-
siadającym stałego ogniska.

W północnej części wykopu oraz przy wału III znajdowały się skupiska skorup nalegających
w podglebiu w żółtym glinie lodnej. Razem z opisaną wyżej szarą wskazują na czasowe zamieszka-
nie podgrodzia.

TYKOCIN
woj. białostockie
Stanowisko II

Konserwator Zabytków Archeologicznych
w Białymstoku

Badania prowadziła mgr Urszula Stankiewicz. Finansował WKZ
w Białymstoku. Pierwszy sezon badań. Osada wczesnośrednio-
wieczna /XI - XIII w./.

Prace prowadzone na stanowisku usytuowanym około 400 m na wschód od drogi Tykocin-Jezewo i
około 60 m na południe od grodziska, na niewielkim cyplu morenowym na wschód od cieków wodnego, którego

dołina tworzy północno-zachodnią i północną granicę osady.

Badania miały charakter ratowniczy. Celem badawczym tego sezonu było rozpoznanie stopnia zniszczenia osady i uchwycenie jej północnego zasięgu. Zrealizowano dwa wykopy o wymiarach 10 x 10 m wytyczone w północnej części ocala, tak, aby profil położony był na jego krawędzi, dróg zaś przy-
leżać do drogi polnej prowadzącej do grodziska. Badaniami objęto obszar 150 m².

W trakcie prac wykopaliskowych stwierdzono znaczny stopień zniszczenia warstwy kulturowej, która niemal w całości występowała w zasięgu warstwy ormej, tworząc szarobrunatną warstwę piaszczystą zalegającą na gliniastym podłożu calcowym pochodzenia polodowcowego. Wiąźność warstwy wzrasta w kierunku południowym, przeciwnym do nachylenia stoku, osiągając w północnym rogu wykopu 25 cm, a w południowym 40 cm.

W wyniku eksploracji odsłonięto 5 obiektów, z których 4 stanowiły skupiska kamieni w kształcie owalnych o średnicy około 1 m. Ułożone w jednym rzędzie w kierunku północny zachód - południowy wschód, tworzyły niejako granicę osady. Każde ze skupisk-palenisk znajdowało się w obrębie wyróżniającej się warstwy piaszczystej o zabarwieniu ciemnobrunatnym, z zawartością węgla drzewnych i przepalanej ceramiki.

Warstwa związana z paleniskami zawierała znaczne ilości ceramiki, kości oraz żuśli, między innymi szklany.

W odległości nie przekraczającej 1 m od każdego z palenisk wyodrębniono jamę owalną o przekroju nieskokowatym. Średnica jamy wynosiła około 2 m, a głębokość 0,8 m.

Wypełnisko jej tworzyła szarobrunatna warstwa piaszczysta ze znaczną ilością próchnicy. Materiał zabytkowy tu głównie ceramika i kości. Brak śladów konstrukcyjnych, kształt oraz zawartość pozwala na określenie obiektu jako jamy odpadkowej. Jednocześnie, usytuowanie jej w pobliżu palenisk pozwala przypuszczać, że funkcjonalnie związana była z odsłoniętymi paleniskami. Z innych przedmiotów znaleziono głównie żelazne gwoździe, szydła, noże, bełt do kuszy. A także szydło kościane, ciężarki tkackie i grzędziska gliniane, oraz paciorek szklany.

WILGZ
woj. krośnieński
Stanowisko 3

Uniwersytet Jagielloński
Instytut Archeologii
w Krakowie

Badanie prowadził dr Michał Parczewski, Finansował WKZ
w Krośnie oraz UW /poprzez UJ/. Trzeci sezon badań.
Osada wielokulturowa, głównie wczesnośredniowieczna
/VIII - IX w./.

Kontynuowano eksplorację wykopu szerokokąstrego; badaniami objęto około 300 m². Skopano 7 jam osadowych /nr 15 - 22/ oraz 9 dołków poszukiwawczych. Zebrano 3362 ułamki naczyń, 20 wyrobów krzemienianych /m. in. ułamek ostrza siekiery i tłuźce/, 91 wyrobów z margla krzemienkowego i in.

Około 35 % znalezisk to zabytki prehistoryczne, w tym znaczna większość z wczesnego okresu epoki brązu /głównie kultura mierzanowioka oraz ślady kultury Chłopicz-Veneta/, ponadto materiały neolityczne /?, grupy tamobrzeskiej i z późnego okresu wpływów rzymskich. Materiał kultury mierzanowiokiej koncentrował się w jednym miejscu, w podglebiu tworzącym rodzaj warstwy kulturowej. Wraz z ceramiką skupiały się tu wyroby z margla i krzemienia.

Nie ustalono chronologii trzech jam prehistorycznych /nr 15, 16, 18/ o stożkowatej formie, sięgających do 220-254 cm głębokości. Płytkę jama 17 zapewne pochodzi z neolitu lub z epoki brązu.

Odkryto trzy jamy wczesnośredniowieczne pewne /nr 19-21/ i jedną /nr 22/ datowaną na ten okres z zastrzeżeniami. Jamy 19 i 20 to prawdopodobnie rezerwy niewielkich półziemianek /do wnętrza chęty 19 prowadził korytarzyk/. Masowo występująca w jamach i poza nią ceramika pochodzi z VIII-IX wieku. W obiekcie 19 odkryto przedmiot żelazny - wąż wędzidła

Badania będą na powień oraz zawieszono. Dotychczas rozkopano 1 - 2¹/₂ stanowiska.